

2021

**RAPORT ANALITIC
PRIVIND GESTIONAREA MIJLOACELOR FINANCIARE
ALOCATE FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE
A AGRICULTURII ȘI MEDIULUI RURAL
(date preliminare)**

**APROBAT:
Director adjunct
Diana COȘALÎC
20 ianuarie 2022**

Chișinău 2022

CUPRINS:

Introducere	<i>pag. 3</i>
Cap. I Gestionarea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediul rural în perioada anilor 2021 (date preliminare)	<i>pag. 4</i>
1.1 Rezultatele procesului de recepționare a cererilor pentru subvenționarea post-investițională	<i>pag. 7</i>
1.2. Subvenționarea în avans pentru dezvoltarea proiectelor start-up	<i>pag.31</i>
1.3. Subvenționarea în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural	<i>pag. 33</i>
1.4. Acordarea ajutorului umanitar pentru producătorii agricoli afectați de calamitățile natural din anul 2020	<i>pag. 35</i>
1.5. Acordarea plăților directe pentru crescătorii de animale	<i>pag. 35</i>
Cap. II. Cauzele respingerii dosarelor de solicitare a sprijinului financiar .	<i>pag.37</i>
Cap. III. Distribuirea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediul rural în perioada anilor 2022	<i>pag. 38</i>
Cap. IV. Propuneri și recomandări	<i>pag. 38</i>
Anexe	<i>pag. 42</i>

INTRODUCERE

Alocarea eficientă a subvențiilor producătorilor agricoli este o precondiție pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii și modernizarea tehnologică a entităților în economiile de tranziție, precum este și Republica Moldova. Astfel, majorarea eficienței alocării subvențiilor constituie o problemă primordială în contextul dezvoltării durabile a sectorului agricol. În acest scop, statul și-a propus să dezvolte politica agricolă prin majorarea alocațiilor financiare și acordarea de subvenții producătorilor agricoli. Acordarea de subvenții reprezintă o pârghie eficientă atât pentru atragerea investițiilor în agricultură, cât și pentru dezvoltarea acestui sector.

Politica de subvenționare este reglementată de Strategia Națională de Dezvoltare Agricolă și Rurală pentru anii 2014-2020 și Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, care prevede perfecționarea sistemului de subvenționare a producătorilor agricoli din Republica Moldova, ajustarea acestuia la bunele practici europene.

Modernizarea sectorului agroindustrial și dezvoltarea localităților rurale este asigurată prin stabilirea următoarelor **priorități**:

- I. creșterea competitivității sectorului agroindustrial prin modernizarea și restructurarea pieței;
- II. asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale în agricultură;
- III. îmbunătățirea nivelului de trai în mediul rural.

Prin alocarea mijloacelor financiare din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, se urmărește atingerea următoarele **obiective**:

- ✚ sporirea competitivității și productivității sectorului agroindustrial;
- ✚ încurajarea investițiilor în sectorul agroindustrial, prin crearea infrastructurii rurale și modernizarea bazei materiale a sectorului agroalimentar;
- ✚ crearea de noi locuri de muncă pentru populația din mediul rural;
- ✚ stimularea creșterii producției cu valoare adăugată înaltă;
- ✚ dotarea entităților agricole cu tehnică și utilaj agricol performant;
- ✚ înființarea plantațiilor multianuale;
- ✚ dezvoltarea sferei serviciilor în agricultură.

Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare – FNDAMR) reprezintă totalitatea mijloacelor bugetare, precum și a celor provenite din partea partenerilor de dezvoltare, destinate finanțării măsurilor de sprijin ~~ee sunt~~ aprobate de Guvern. Astfel că, valoarea FNDAMR constituie cca 50% din totalul cheltuielilor alocate din bugetul de stat sectorului agricol. Sursa finanțării bugetare, la moment este asigurată exclusiv din bugetul de stat.

Până în anul 2020, AIPA implementa două modalități de subvenționare din FNDAMR și anume subvenții post-investiționale și subvenții în avans. Începând cu anul 2021, AIPA a demarat procesul de recepționare a cererilor de acordare a plăților directe per cap de animal pentru crescătorii de animale pentru speciile bovine, ovine și caprine.

I. GESTIONAREA FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII ȘI MEDIULUI RURAL ÎN ANUL 2021 (date preliminare)

Mijloacele Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare - FNDAMR) se aprobă anul în temeiul Legii bugetului de stat. În anul 2021 FNDAMR a constituit 1100 mil. lei, ulterior majorat până la suma de 1535,0 mil. lei, fiind în creștere cu 27,9% față de mijloacele financiare alocate la începutul anului 2021. FNDAMR a fost executat după cum urmează:

- contribuția statului în **Fondul Național al Viei și Vinului – 26,1 mil. lei** în conformitate cu *art. 2 lit. g. din Legea bugetului de stat pentru anul 2021*;
- **angajamente față de producătorii agricoli** ce au efectuat investiții în anul 2020 dar nu au beneficiat de subvenții ca urmare a epuizării FNDAMR – **764,8 mil. lei**;
- **subvenții în avans** pentru tineri și femei fermier pentru dezvoltarea proiectelor **start-up – 11,1 mil. lei**;
- **subvenții în avans** pentru implementarea măsurilor **de dezvoltare rurală - 56,5 mil. lei**;
- plăți directe **pre cap de animal – 105,8 mil. lei**;
- **subvenționarea post-investițională** a producătorilor agricoli în baza cererilor recepționate în anul 2021 – **480,1 mil. lei**;
- **compensații secetă – 2,0 mil. lei.**

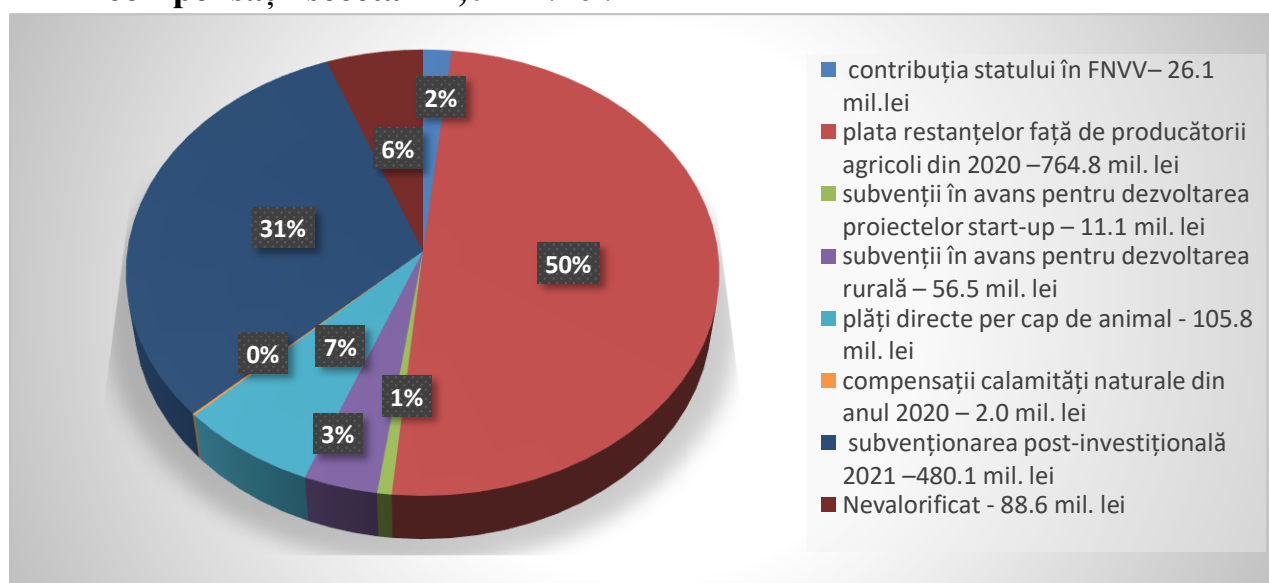

Fig.1 Valorificarea mijloacelor financiare alocate FNDAMR în anul 2021

În anul 2021 AIPA a **recepționat un număr record** de cereri cu privire la acordarea sprijinului financiar – **12759** dintre care:

- 8522 (66,8%) – subvenții post-investiționale
- 3502 (27,4%) – compensații pentru calamitățile naturale ce au compromis recolta agricolă în anul 2020 (exprimat prin ajutor umanitar-motorină);
- 319 (2,5%) cereri de acordare a subvenției în avans;
- 416 (3,3%) cereri de acordare a plăților directe per cap de animal.

Către **finele anului 2021**, AIPA a asigurat:

- achitarea 5356 cereri în sumă de 763,1 mil. lei pentru cererile recepționate în anul 2020 prin mecanismul subvenției post-investiționale care s-au achitat în anul curent urmare a epuizării surselor fondului în anul precedent;
- achitarea 3467 cereri recepționate în anul 2021 prin mecanismul subvenției post-investiționale în sumă de 480,1 mil. lei;
- selectarea spre implementare a 40 proiecte investiționale prin mecanismul subvenției în avans pentru dezvoltarea proiectelor start-up, în sumă de 23,0 mil. lei;
- selectarea spre implementare a 96 proiecte investiționale prin mecanismul subvenției în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă din mediul rural, în sumă de 120,4 mil. lei;
- examinarea 3052 cererile de acordate a ajutorului umanitar exprimat sub formă de motorină;
- achitarea 367 cereri de acordare a plăților directe pentru crescătorii de animale în sumă de 105,8 mil. lei.

Întregul proces de activitate a fost executat cu un efectiv limitat de personal, ponderea acestuia constituind 77,8% din efectivul limită aprobat (90 persoane).

Din totalul dosarelor de solicitare a subvenției post-investiționale (8522) AIPA a achitat 3467 cereri și 134 fiind declarate neeligibile deoarece nu au întrunit criteriile de eligibilitate. Pentru anul **2022 AIPA urmează** să achite producătorilor agricoli ca angajamente asumate în anul 2021 în sumă de **cca 800 mil. lei** ceea ce constituie 4920 cereri.

În anul bugetar 2021, AIPA a **valorificat 94,2%** din întregul fond ce a fost alocat spre gestiune, adică 1445,5 mil. lei iar 88,6 mil. lei fiind nevalorificate și anume:

- 1) **52,3 mil. lei**, surse financiare alocate către mecanismul de plată subvenției în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural.

La începutul anului 2021 AIPA a rezervat surse financiare în sumă de 29,2 mil. lei pentru finalizarea a 56 proiecte investiționale demarate de către APL în anul 2020 (perioada de implementare a proiectelor constituie 24 luni).

Ulterior, pe parcursul anului au fost selectate spre plată 96 proiecte investiționale în sumă de 120,4 mil. lei (în limita surselor disponibile) dintre care 44 proiecte au demarat procesul de implementare fiind achitate 56,5 mil. lei.

În procesul de implementare a proiectelor APL s-au confruntat cu mai multe impedimente care duc la nevalorificarea surselor financiare:

- tergiversarea procedurii de achiziție prin care are loc achiziționarea bunurilor și serviciilor;
- majorarea prețurilor de achiziție pentru bunurile și serviciile necesare pentru implementarea proiectelor;
- înregistrarea anevoioasă a contractelor de achiziție la Trezoreria de Stat;
- deschiderea contului unic trezorerial către finele anului 2021;
- reformarea autorităților publice centrale;
- personal insuficient și nestimulatori, etc.

2) 36,3 mil. lei surse financiare alocate către mecanismul de plată subvenții în avans pentru dezvoltarea proiectelor start-up.

La începutul anului 2021 AIPA a rezervat surse financiare în sumă de 20,0 mil. lei pentru finalizarea a 70 proiecte investiționale demarate în anii 2018-2020 (perioada de implementare a proiectelor constituind 24 luni).

Ulterior, pe parcursul anului au fost selectate spre plată 40 proiecte investiționale în sumă de 23,5 mil. lei (în limita surselor disponibile) dintre care 5 proiecte au demarat a fi implementate fiind achitate 3,6 mil. lei.

În procesul de implementare a proiectelor start-up, beneficiarii s-au confruntat cu mai multe impedimente care duc la nevalorificarea surselor financiare:

- calitatea joasă a planurilor de afaceri elaborate precum și prezentarea datelor defectuoase ce au stat la baza elaborării planului de afaceri;
- majorarea prețurilor de achiziție pentru bunurile și serviciile necesare pentru implementarea proiectelor;
- reformarea autorităților publice centrale;
- lipsa subdiviziunii din cadrul AIPA responsabilă de examinarea cererilor de alocare a subvențiilor în avans;
- personal insuficient și nestimulator, etc.

1.1. Rezultatele procesului de recepționare a cererilor pentru subvenționarea post-investițională

Perioada de recepționare a cererilor de acordare a **subvențiilor post-investiționale** constituie 01 februarie - 31 octombrie a anului de subvenționare. În urma acestui proces, conform datelor preliminare procesate, au fost recepționate **8522 cereri** de acordare a sprijinului financiar, în sumă de **1348,7 mil. lei**. Suma subvențiilor solicitate de producătorii agricoli în anul 2021 față de anul 2020 s-a majorat cu 132,7 mil. lei. Din sursele financiare ale FNDAMR pentru anul 2021, AIPA a achitat ca subvenții post-investiționale **1244,9 mil. lei** sau 81,1% din valoarea FNDAMR.

Urmare a subvențiilor solicitate în anul curent, a fost posibilă atragerea investițiilor în sectorul agroindustrial și a ramurile conexe acestui sector de **cca 4,5 miliarde lei**. Investițiile efectuate de către solicitanții de subvenții au generat crearea a **1334 locuri noi de muncă**, dintre care 651 locuri de muncă sezoniere.

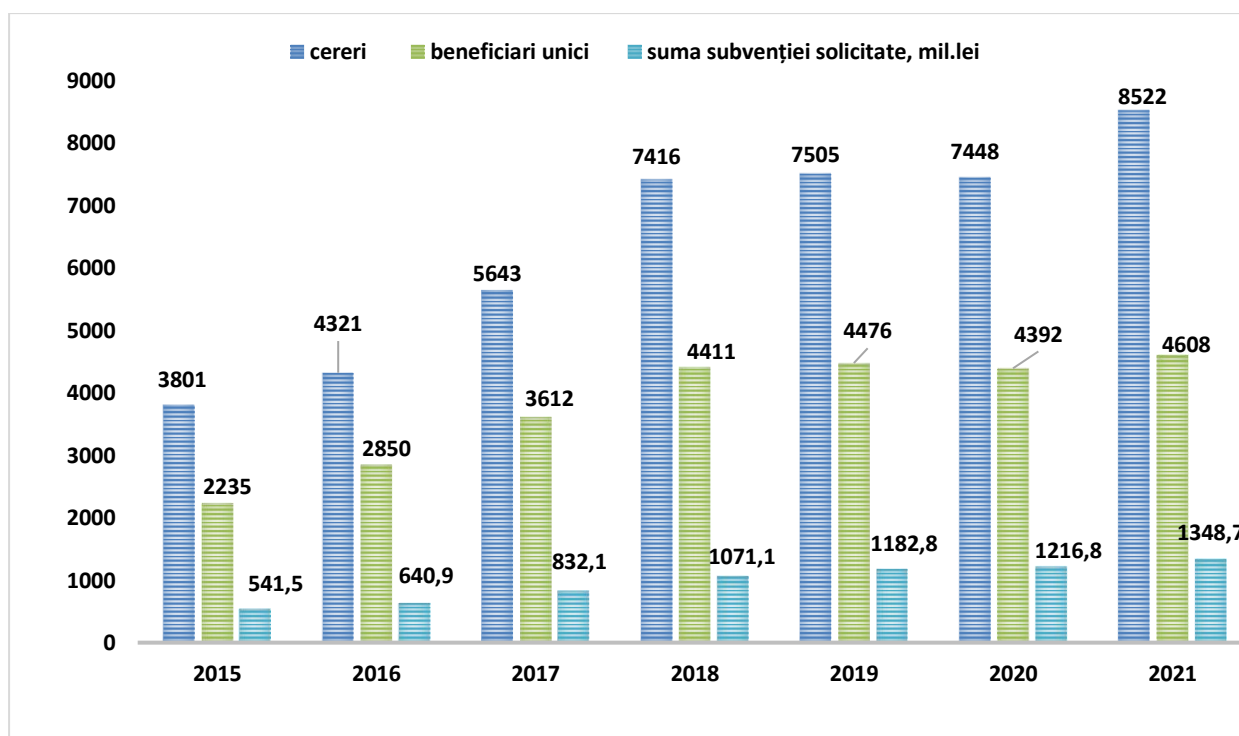

Fig. 2 Solicități de subvenții post-investiționale

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Distribuția fondului pe măsuri/submăsuri de sprijin se prezintă în tabelul de mai jos.

Tabelul 1: Numărul dosarelor recepționate/autorizate de AIPA precum și sumelor solicitate/autorizate din mijloacele FNDAMR în anul 2021

Domeniile și formele de sprijin	Nr. dosare recepționate	Suma subvenției solicitată, mil. lei	Nr. dosare achitate	Suma subvenției achitate, mil. lei	Ponderea surselor financiare pe domenii, %
Prioritatea I. Creșterea competitivității sectorului agroalimentar prin restructurare și modernizare					87.13
Producerea legumelor și a fructelor pe teren protejat	135	19.05	65	8.05	1.41
Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale	883	180.21	463	61.83	13.36
Stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și a utilajului agricol	2414	297.38	1278	154.23	22.05
Stimularea investițiilor pentru utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice	234	76.75	84	10.86	5.69
Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului genetic al acestora	57	22.8	21	12.97	1.69
Stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare	667	369.95	230	90.17	27.43
Creditarea producătorilor agricoli	2775	157.21	531	38.69	11.66
Asigurarea riscurilor în agricultură	463	47.41	420	41.3	3.52
Stimularea constituirii și funcționării grupurilor de producători agricoli	14	4.12	11	1.77	0.31
Stimularea activităților de promovare pe piețele externe	7	0.31	2	0.03	0.02
Prioritatea II. Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale					9.20
Stimularea investițiilor în procurarea echipamentului de irigare	353	75.42	167	24.23	5.59
Stimularea producătorilor agricoli pentru compensarea cheltuielilor la irigare	21	2.46	0	0	0.18
Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului No-Till și Mini-Till	261	38.78	133	19.17	2.88
Promovarea și dezvoltarea agriculturii ecologice	59	7.48	11	1.25	0.55
Prioritatea III. Sporirea investițiilor în infrastructura fizică și cea a serviciilor din mediul rural, inclusiv în infrastructura aferentă întreprinderilor agricole plasate în extravilan					3.66
Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale	165	48.47	51	15.62	3.59
Servicii de consultanță și formare	14	0.93	0	0	0.07
TOTAL subvenții solicitate în anul 2021	8522	1348.73	3467	480.17	100.00

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Notă: Din valoarea FNDAMR pentru anul 2021, pe lângă cele 3467 cereri de acordare a sprijinului financiar recepționate în anul 2021 au fost achitate și 5356

cereri de acordare a subvenției în sumă de 763,1 mil. lei care au rămas fără acoperirea financiară ca urmare a epuizării mijloacelor fondului în anul 2020.

Cea mai mare pondere a solicitărilor de subvenții din anul 2021, au fost direcționate către:

- subvenționarea investițiilor în *dezvoltarea infrastructurii post-recoltare și procesare*, au fost recepționate 667 cereri de acordare a sprijinului financiar, iar suma subvenției solicitate constituie 370,0 mil. lei ceea ce reflectă 27,4% din valoarea subvențiilor solicitate.

- subvenționarea *tehnicii și utilajului agricol inclusiv mini-till și no-till*, au fost depuse 2675 cereri de acordare a sprijinului financiar iar suma subvenției solicitate constituie 336,2 mil. lei ceea ce ponderează constituie 24,9% din valoarea subvențiilor solicitate.

- stimularea investițiilor în *înființarea, modernizarea plantațiilor multianuale și defrișarea celor neproductive*. În acest sens, AIPA a recepționat 883 cereri de acordare a sprijinului financiar cu suma subvenției solicitate de 180,2 mil. lei sau 13,4% din valoarea totală a subvențiilor solicitate;

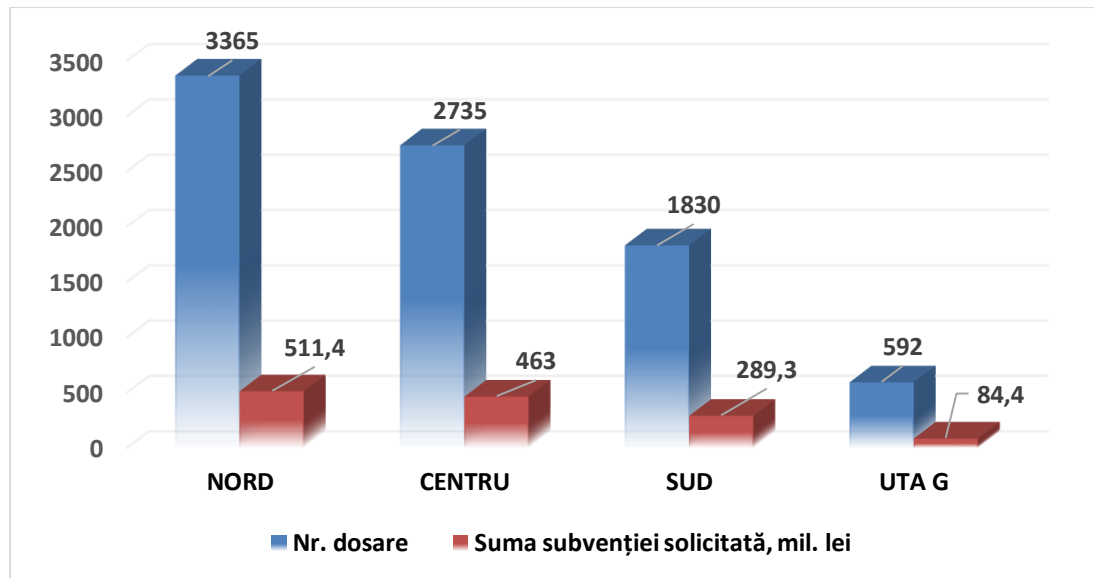
- stimularea *creditării producătorilor agricoli*, au fost recepționate 2775 cereri de acordare a sprijinului financiar cu suma subvenției solicitate de 157,2 mil. lei ceea ce constituie, 11,7% din valoarea subvențiilor solicitate.

- în dezvoltarea *sectorului zootehnic*, au fost recepționat 291 cereri de acordare a sprijinului financiar dintre care 234 cereri pentru stimularea investițiilor în renovarea fermelor zootehnice (suma subvenției solicitate – 76,8 mil. lei) și 57 cereri pentru procurarea animalelor de prăsilă în sumă de 22,8 mil. lei. Ponderea subvențiilor solicitate pentru achiziționarea animalelor și renovarea fermelor zootehnice constituie 7,4%.

Analizând solicitările de subvenții după **zonele geografice** putem constata:

a) în anul 2021, cele mai multe solicitări de subvenții au fost înregistrate în *zona de nord* a republicii (3365 dosare recepționate cu subvenția solicitată în valoare de 511,4 mil. lei, ce au atras după sine investiții în valoare de 1451,7 mil. lei), fiind urmată de *zona centru* (2735 dosare depuse cu subvenția solicitată în valoare de 463,0 mil. lei, ce au atras după sine investiții în valoare de 1821,6 mil. lei) și *zona de sud* (2422 dosare depuse cu subvenția solicitată în valoare de 373,7 mil. lei, ce au atras după sine investiții în valoare de 1226,7 mil. lei).

b) la nivel regional, în *sudul republicii* cele mai multe solicitări de subvenții au fost înregistrate în raionul Cahul (437 dosare în sumă de 62,7 mil. lei). Pentru zona centru, cele mai multe investiții au fost efectuate în raionul Hîncești (380 dosare în sumă de 64,2 mil. lei) iar în zona nord – Edineț (427 dosare în sumă de 74,0).

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Fig. 3 Distribuția dosarelor per raion și suma subvenției solicitată

În *anexa nr.1* la prezentul Raport, este reflectată informația despre numărul dosarelor recepționate de AIPA în profil teritorial, iar în *anexa nr.2*, suma subvenției solicitate de producătorii agricoli în profil teritorial.

Începând cu anul 2017 are loc **clasificarea producătorilor agricoli după categoria producătorilor agricoli mici, mijlocii și mari**. Astfel, conform noțiunilor vizate în Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural:

- *producător agricol mic* este producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință până la 20 de hectare de teren agricol arabil și/sau până la 10 hectare de terenuri ocupate de culturi perene în rod, ori de la 21 până la 40 de capete de bovine sau de la 51 până la 100 de capete de porcine, ovine/caprine;

- *producător agricol mijlociu* este producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință de la 20 până la 500 de hectare de teren agricol arabil și/sau de la 10 până la 75 de hectare de terenuri ocupate de culturi perene în rod, ori de la 41 până la 100 de capete de bovine sau de la 101 până la 240 de capete de porcine, ovine/caprine;

- *producător agricol mare* este producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință mai mult de 500 de hectare de teren agricol arabil și/sau mai mult de 75 de hectare de terenuri ocupate de culturi perene în rod, ori mai mult de 100 de capete de bovine sau 240 de capete de porcine, ovine/caprine.

Clasificarea producătorilor după categoria producătorilor agricoli mici, mijlocii și mari nu pot depăși criteriile stabilite în Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii. Astfel, în funcție de numărul mediu anual de salariați, de cifra anuală de afaceri sau de totalul activelor pe care le dețin, solicitanții de subvenții se încadrează ca întreprindere micro, mica sau mijlocie.

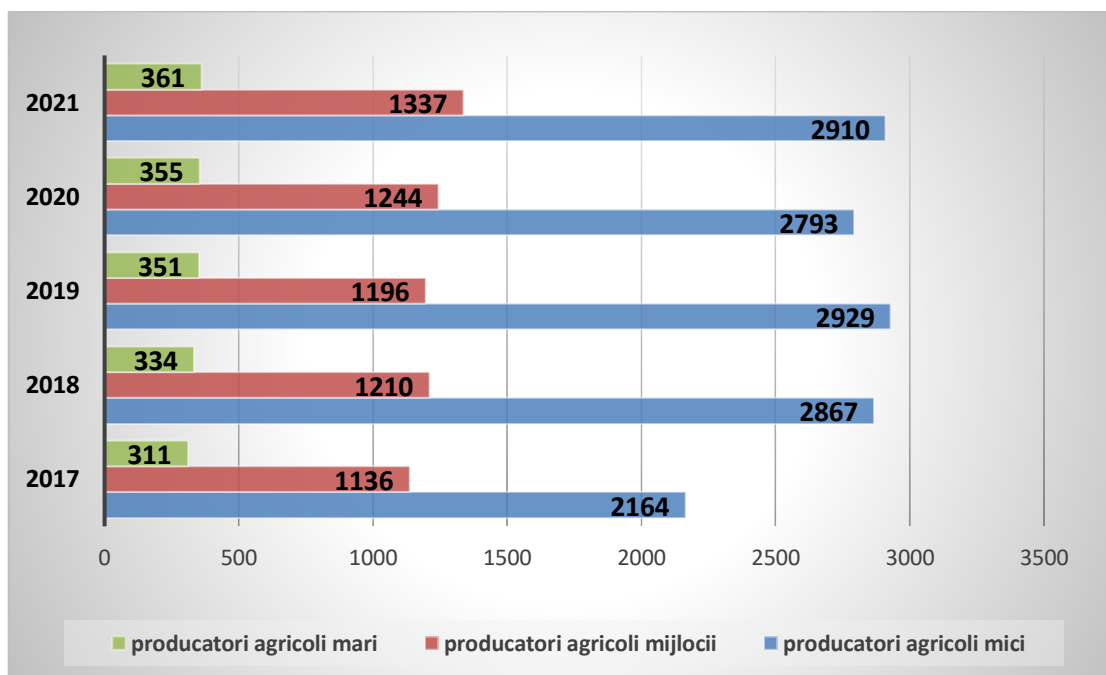

Fig. 4 Clasificarea beneficiarilor de subvenții conform prevederilor Legii nr. 276/2016
 Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Din totalul solicitărilor de subvenții, numărul producătorii agricoli mici este în ascensiune. Astfel, în anul 2021, numărul producătorilor agricoli mici constituie 63%. Cei 2910 producători agricoli mici au solicitat subvenție, în sumă de 506,1 mil. lei sau 37,5% din valoarea totală a solicitărilor de subvenții. Producătorii agricoli mijlocii le revine un rol secund. În anul 2021, au solicitat subvenții 1337 producători agricoli, ceea ce constituie 29% din totalul solicitanților, în sumă totală de 543,2 mil. lei sau 40,3% din valoarea totală a solicitărilor de subvenții. Numărul acestora, comparativ cu anul 2020, la fel a înregistrat o creștere, cu 93 producători.

În ascensiune nesemnificativă sunt și producătorii agricoli mari. Astfel, în anul 2021, numărul producătorilor agricoli mari a constituie 7,8%, fiind în creștere, față de anul 2020, cu 1,7% sau 6 entități. Cei 361 producători agricoli mari au solicitat subvenție, în anul 2021, în sumă totală de 299,3 mil. lei sau 22,2% din valoarea totală a solicitărilor de subvenții.

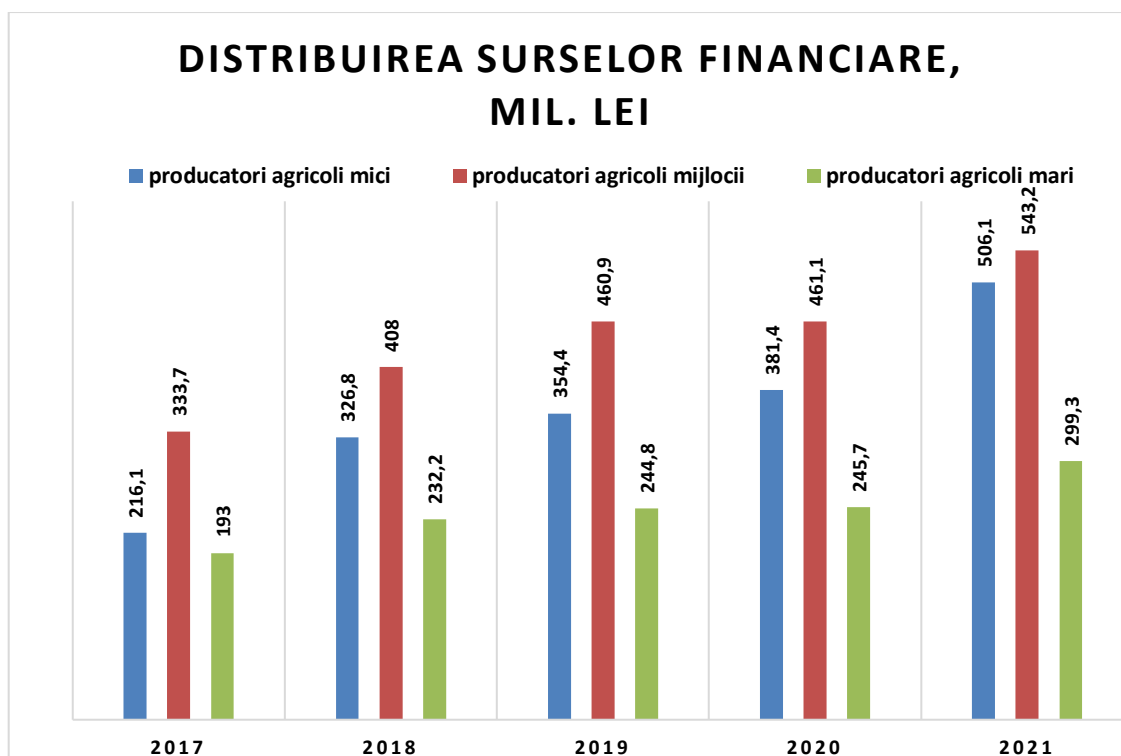

Fig. 5 Subvențiile solicitate de producătorii agricoli în anul 2021

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Astfel din cele relatate putem constata că accesările/solicitările de subvenții a producătorilor agricoli este în creștere. În anul 2021, cele mai multe investiții le-au efectuat producătorii agricoli mici și mijlocii care accesând 77,8% din valoarea subvențiilor recepționate. Situație similară se observă și în subvențiile accesate de producătorii agricoli mici și mijlocii în anii 2019 -2020, atunci când producătorii agricoli mijlocii au accesat 42,0%, iar producătorii agricoli mici au accesat 40% din valoarea subvențiilor accesate de toți beneficiarii de subvenții.

Analizând beneficiarii de subvenții prin prisma prevederilor *Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii* putem constata că **producătorii agricoli se încadrează perfect în clasificarea acestora ca întreprindere micro, mica și mijlocie** deoarece foarte puțini producători agricoli pot depăși indicatorii financiari stabiliți în *Legea nr. 179/2016*.

Prioritatea I. Creșterea competitivității sectorului agroalimentar prin restructurare și modernizare

Submăsura 1.1. Subvenționarea investițiilor pentru producerea legumelor și a fructelor pe teren protejat (sere de iarnă, solarii, tuneluri):

Obiectivul general al acestei submăsuri constă în sporirea productivității, calității și competitivității sectorului de cultivare a legumelor și fructelor pe teren protejat.

Sprijinul este acordat pentru compensarea parțială a costului modulelor noi de sere, solarii, tuneluri, al echipamentului, utilajului, materialului de construcție și de acoperire pentru sere, solarii și tuneluri. Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație:

1) 50% din costul modulelor de sere, echipamentului, utilajului, materialului de acoperire și de construcție pentru sere, solarii, tuneluri, precum și al materialului neșesut de tip AGRYL și al materialului de mulcire utilizat pentru acoperirea plantelor, inclusiv în câmp deschis;

2) 30% din costul materialelor de construcție, acoperire utilizate la reconstrucția serelor, solariilor și a tunelurilor.

În anul 2021 au solicitat suport financiar pentru construcția/reconstrucția serelor, solariilor, tunelurilor, 158 obiecte investiționale, în sumă de 19,1 mil. lei. În limita disponibilului financiar s-a reușit autorizarea spre plată a 65 cereri în sumă de 8,1 mil. lei. Celelalte cereri vor fi achitate din FNDAMR, în mod prioritar, în anul 2022 iar suma restantă constituind 10,7 mil. lei.

Ca rezultate, în perioada de raport, au fost construite și modernizate peste 511,6 ha de teren de teren agricol destinat pentru producerea fructelor și legumelor pe teren protejat, dintre care 63,3 ha ocupate de sere de iarnă, 96,0 ha - câmp deschis, 25,1 ha – solarii, 2,3 ha – tuneluri, și 324,9 ha – mulcire.

Tabelul 4: Tipul de construcție nou create (unități)

2019			2020			2021		
Sere	Solarii	Tuneluri	Sere	Solarii	Tuneluri	Sere	Solarii	Tuneluri
40	22	3	58	24	6	62	27	3

Sursa: SLA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Submăsura 1.2 Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomicole:

Sporirea productivității și competitivității a sectoarelor de producere a fructelor, strugurilor, pomușoarelor și culturilor aromatice (trandafir de ulei, levănțică, isop, jaleș) prin stimularea ritmurilor de defrișare a plantațiilor cu termen de exploatare depășit, implementarea tehnologiilor avansate de înființare și întreținere a plantațiilor și majorarea indicatorilor de calitate a producției la nivelul standardelor internaționale, precum și dotarea plantațiilor multianuale cu sisteme antiîngheț și instalații antigrindină și antiploaie este obiectivul acestei submăsuri de subvenționare.

În cadrul submăsurii 1.2, AIPA a recepționat 883 dosare de acordare a sprijinului financiar în valoarea totală a subvențiilor de 180,2 mil. lei, fiind autorizate spre plată 463 dosare, în sumă totală de 61,8 mil. lei. De menționat că ponderea acestei submăsuri de sprijin în totalul solicitărilor de subvenții constituie 13,4%. Cealaltă sumă a subvenției solicitate de producătorii agricoli, dar neautorizată pe motivul epuizării mijloacelor financiare, vor fi achitate în mod prioritar în anul 2022.

Pentru *înființarea plantațiilor pomicole*, în anul 2021, au fost depuse 318 proiecte investiționale, în sumă a 59,1 mil. lei pentru înființarea 1800,5 ha de livadă. Totodată, AIPA a autorizat spre plată 170 cereri în sumă de 22,4 mil. lei, pentru plantațiile pomicole înființate.

Conform datelor preliminare obținute de la producătorii agricoli, în anul de raport, au fost înființate:

Plantații cu culturi nucifere- 716,3 ha;

Plantații de măr – 300,8 ha;

Plantații de cais – 93,5 ha;

Plantații de cireș – 155,2 ha;

Plantații de prun – 227,2 ha;

Plantații de vișin – 241,8 ha;

Plantații de piersic – 49,4 ha

Plantații de păr – 14,4 ha

Plantații de gutui – 1,9 ha.

Totodată în perioada de raport au fost *înființarea plantațiilor de arbuști fructiferi pe* 40,8 ha dintre care cătină albă – 7,6 ha; căpșun – 25,1 ha; zmeur – 3,1 ha; mur – 1,1 ha; afine – 1,2 ha; coacăză neagră – 1 ha și aronia pe 0,8 ha. De asemenea, la această submăsură sunt eligibile subvenționării și *plantațiile aromatice*. Astfel, în anul de raport, 3 producători agricoli au înființat astfel de plantație cu o suprafață de 84,5 ha.

Pentru *înființarea plantațiilor viticole*, în anul 2021, au fost depuse 105 solicitări ale sprijinului financiar, în sumă a 21,9 mil. lei, pentru înființarea 564,7 ha de vii și anume: plantații cu soiuri de struguri pentru masă – 213,6 ha; plantații cu soiuri de struguri pentru vin – 351,1 ha.

În anul de raport, 27 dosare au fost depuse către subvenționare pentru echipament antigrindină și plase antiploaie în sumă de 21,9 mil. lei. În disponibilitatea FNDAMR, până la finele anului 2021, au fost autorizate spre plată 4,2 mil. lei, diferența urmând a fi achitată din mijloacele FNDAMR pentru anul 2022 în sumă de 17,6 mil. lei.

Conform prevederilor Regulamentului de subvenționare, în anul curent continuă subvenționarea *echipamentului antiploaie, antiîngheț, antigrindină și a sistemelor moderne de suporturi.*

Tabelul. 5

Tipul echipamentului	Numărul obiectelor investiționale create	Suprafața, ha
Antigrindină	20	222,6
Plase combinate	2	7,03
Plase antiploaie	3	30,53
Sisteme antiploaie	2	14,02
Total	27	274,18

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2020

Pentru *defrișarea plantațiilor multianuale* au fost înaintate spre subvenționare 318 cereri de acordare a sprijinului financiar în sumă a 37,7 mil. lei pentru defrișarea a 3258,5 ha plantații multianuale dintre care 934,4 ha plantații pomicole de specii sămânțoase, 528,9 ha plantații pomicole de specii sîmburoase, 177,3 ha plantații nucifere, 215,1 ha plantații cu soiuri de struguri pentru masă și 1402,8 ha plantații cu soiuri de struguri pentru vin. În acest sens, au fost autorizate spre plată 15 mil. lei, diferența de 22,8 mil. lei urmând fi achitată din mijloacele FNDAMR pentru anul 2022.

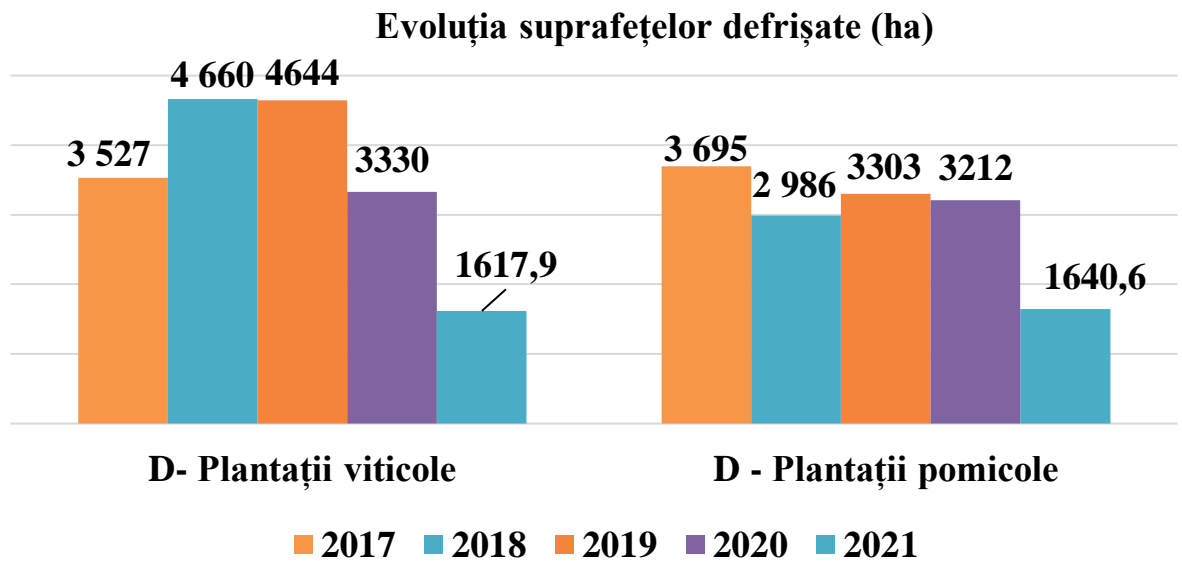

Fig.4 Evoluția defrișărilor de plantații pomicole și viticole, ha

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Per total putem menționa, că numărul solicitărilor de subvenții pentru defrișarea plantațiilor multianuale este în creștere, iar terenul agricol defrișat este menținut conform bunelor practici agricole pentru următorii 3 ani și ulterior inclus în circuitul agricol ca teren arabil.

Pentru *instalarea sistemelor moderne de suporturi* în plantațiile viticole tinere și modernizarea sistemelor de suporturi în plantațiile pe rod, în funcție de tipul sistemelor de suporturi, sunt pasibile subvenționării spalier vertical cu pari din aliaje de metale, spalier vertical cu pari din lemn confecționați și spalier vertical obișnuit cu pari noi din beton armat sau lemn.

În acest sens, în anul 2021, au solicitat subvenții pentru *instalarea suporturilor moderne*, 115 producători agricoli, în sumă de 39,5 mil. lei pentru 577,2 ha de plantații multianuale fiind autorizate 12,3 mil. lei. Suma subvenției restantă constituie 27,1 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022. Distribuția după tipuri de suporturi este expusă în tabelul de mai jos:

Tabelul 6: Sisteme de suport supuse subvenționării

Tip sistem de suport	Numărul de sisteme	Suprafața, ha
Spalier vertical cu pari din lemn	6	31,9
Spalier vertical cu pari din aliaje de metale, mase plastice	12	227,2
Spalier vertical cu pari din beton armat	86	348,1

Total	104	577,2
--------------	------------	--------------

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Submăsura 1.3 Stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol convențional:

Creșterea productivității și competitivității sectorului agricol prin facilitarea accesului producătorilor la tehnică și utilaje agricole performante este obiectivul general al acestor submăsuri.

Mărimea sprijinului acordat pentru **tehnica și utilajul agricol convențional**, se calculează sub formă de compensație în proporție de 25% din cost (per unitate), dar nu mai mult de 300 mii lei per beneficiar, cu excepția combinelor autopropulsate pentru recoltarea strugurilor, pentru care suma maximală constituie 750 mii lei per beneficiar.

În acest sens, în anul de raport, au fost depuse 2414 dosare de solicitare a sprijinului financiar, în sumă a 297,4 mil. lei, fiind achiziționate diverse tipuri de tehnică și utilaj agricol ce este reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 7: Tehnică și utilaj agricol eligibil subvenționării

Tehnică agricolă	Unități
Tractoare	922
Combine	94
Tehnică tractată	1176
Tehnică purtată	1659
Semi-remorci	9
Remorci	29
Alte mașini autopropulsate	6
Utilaj și componente	43
Total	3 938 unități

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

De menționat că reînnoirea parcului cu tehnică și utilaj agricol supus subvenționării a atras după sine investiții de peste 1018,9 mil. lei, surse ce contribuie la dezvoltarea sectorului agricol dar și la creșterea produsului intern brut deoarece tehnica funcțională necesită resurse umane, financiare dar și mijloace circulante.

Submăsura 1.4 *Stimularea investițiilor pentru utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice:*

Creșterea productivității, competitivității și asigurarea siguranței alimentare prin stimularea organizării și modernizării tehnologice a fermelor zootehnice este obiectivul general al stimulării investițiilor pentru utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice.

Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație din costul utilajului tehnologic nou, achitat integral, destinat dotării și modernizării fermelor zootehnice, inclusiv construcția/reconstrucția fermelor zootehnice de bovine, ovine și caprine, etc.

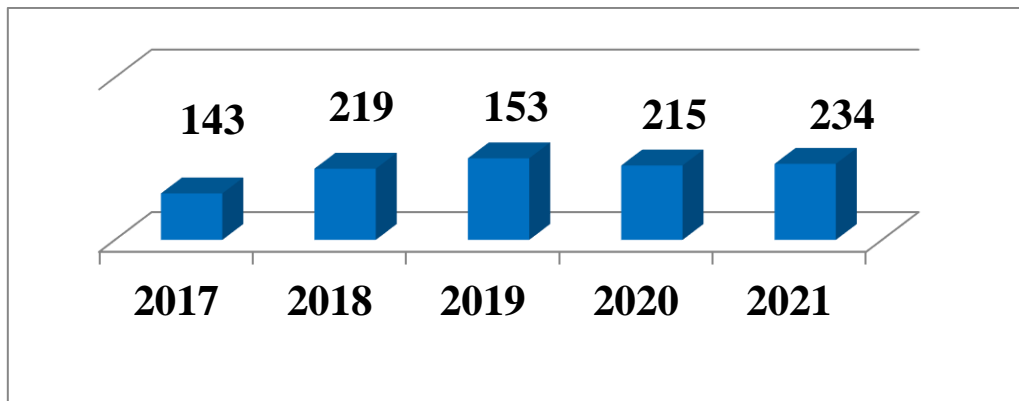
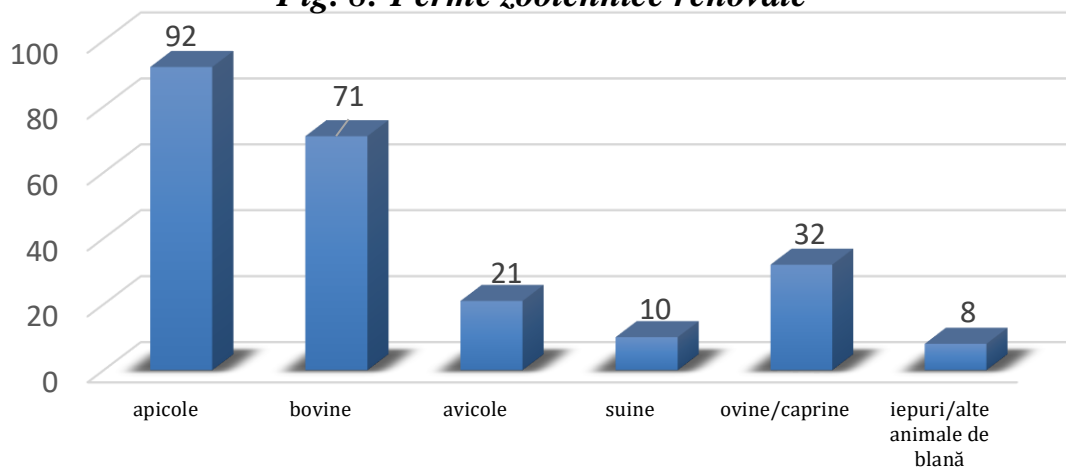

Fig.5 *Evoluția fermelor zootehnice reutilate și modernizate*

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

În anul 2021, au fost depuse 234 cereri de acordare a sprijinului financiar, în sumă a 76,8 mil. lei pentru renovarea și dezvoltarea tehnologică a: 45 ferme de bovine de lapte, 26 ferme de bovine cu profil de carne, 32 ferme de ovine și caprine, 10 ferme de suine, 21 ferme avicole, 92 ferme apicole, 8 ferme de iepuri/alte animale de blană. Astfel, întru asigurarea producătorilor agricoli cu subvenții din bugetul de stat, AIPA a autorizat spre plată, la această submăsură 84 cereri de acordare a sprijinului financiar în sumă de 10,9 mil. lei. Suma subvenției restantă constituie 65,9 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022.

Fig. 8: Ferme zootehnice renovate

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Submăsură 1.5. Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului genetic al acestora:

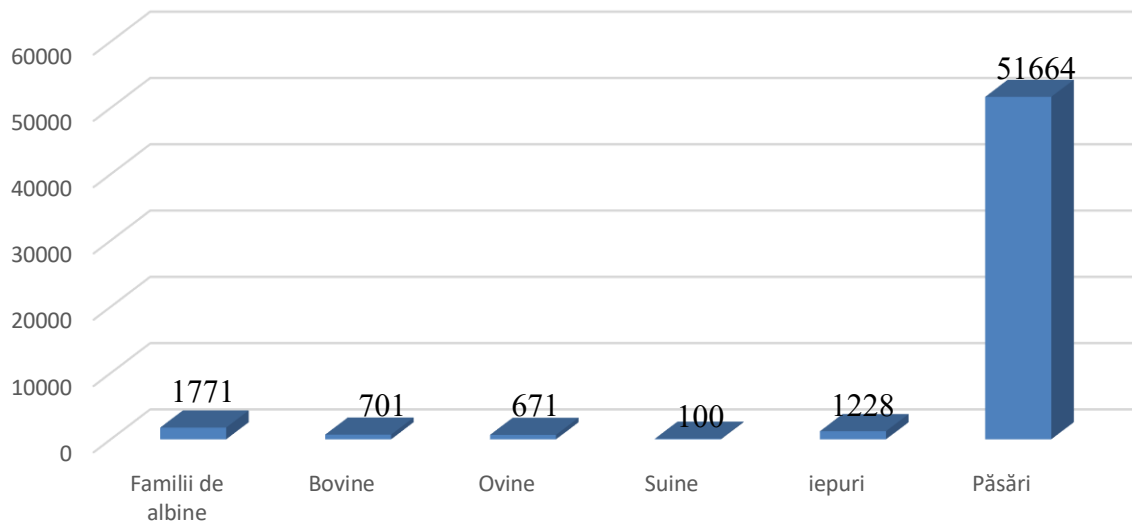
Creșterea productivității, competitivității și asigurarea siguranței alimentare prin stimularea ameliorării efectivului de animale este obiectivul general al acestei măsuri. Sprijinul este acordat pentru compensarea parțială a investiției la procurarea animalelor de la fermele de prăsilă, incluse în Nomenclatorul raselor, tipurilor și crosurilor de animale, omologate (raionate) în Republica Moldova, inclusiv din import.

Mărimea subvenției se calculează sub formă de compensație din valoarea costului animalului:

- 1) 50% pentru vaci primipare, junci și juninci, cu vârsta de cel puțin 12 luni, dar nu mai mult de 2,5 mil. lei per beneficiar într-un an de subvenționare;
- 2) 30% pentru vieri cu vârsta de 4-8 luni (rasă pură și birasială) și scrofițe neînsămânțate cu vârsta de 5-8 luni (rasă pură și birasiale), dar nu mai mult de 500,0 mii lei per beneficiar într-un an de subvenționare;
- 3) 50% pentru berbeci și țapi cu vârsta de 6-20 luni, dar nu mai mult de 200,0 mii lei per beneficiar într-un an de subvenționare;
- 4) 50% pentru mioare și căprițe cu vârsta de 6-20 luni, dar nu mai mult de 1,0 mil. lei per beneficiar într-un an de subvenționare;
- 5) 50% pentru iepuri de casă de reproducție, dar nu mai mult de 200,0 mii lei per beneficiar într-un an de subvenționare;
- 6) 50% pentru mătcă de albine cu vârsta de cel mult 12 luni, dar nu mai mult de 100,0 mii lei per beneficiar într-un an de subvenționare;
- 7) 50% pentru roiuri de albine cu mătcă cu vârsta de cel mult 12 luni, dar nu mai mult de 200,0 mii lei per beneficiar într-un an de subvenționare;

8) 50% pentru pui de o zi – păsări de prăsilă (forme parentale), dar nu mai mult de 1 mil. lei per beneficiar într-un an de subvenționare.

Fig. 7 Solicitări de subvenții la procurarea animalelor de prăsilă

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

În anul de raport, la submăsura 1.5 au fost depuse 57 de dosare, iar suma solicitată a constituit cca 22,8 mil. lei. Susele financiare contribuie la stimularea investițiilor în achiziționarea 867 bovine; 444 ovine, din care 21 berbeci, 454 suine; 16 652 familii de albine și 94 448 pui de o zi/forme parentale.

Astfel, către finele anului AIPA a achitat spre plată 13,0 mil. lei, iar suma subvenției restantă constituie 9,6 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022

Submăsura 1.6 Stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare:

Sporirea productivității și competitivității sectorului agricol prin modernizarea utilajului și infrastructurii postrecoltare și procesare este obiectivul acestei submăsuri.

Prin stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare se subînțelege subvenționarea caselor de ambalare; frigiderelor de păstrare a fructelor, strugurilor și legumelor; utilajelor de procesare, uscare și congelare a fructelor, strugurilor, legumelor și cartofilor; utilajelor de prelucrare, uscare și condiționare a cerealelor, oleaginoaselor, florii-soarelui și soia; utilajelor de prelucrare primară, ambalare, refrigerare, congelare și păstrare a cărnii, procesare, ambalare și păstrare a laptelui.

Mărimea subvenției acordate producătorilor agricoli pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare se calculează sub formă de compensație în

rate procentuale, din valoarea investiției eligibile conform prevederilor Regulamentului privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural.

Tabelul 8.

SubMăsura 1.6.1 Case de ambalare și frigidere de păstrare a fructelor, strugurilor și legumelor				
<i>Dosare recepționate</i>	<i>Valoarea investiției (lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Dosare achitate</i>	<i>Suma achitată (mil. lei)</i>
161	1104,2	158,5	75	48,6
SubMăsura 1.6.2 Procesare, uscare și congelare a fructelor, strugurilor, legumelor și cartofilor				
<i>Dosare recepționate</i>	<i>Valoarea investiției (lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Dosare achitate</i>	<i>Suma achitată (mil. lei)</i>
81	313,1	56,8	23	14,3
SubMăsura 1.6.3 Prelucrare, uscare și condiționare a cerealelor, oleaginoaselor, florii-soarelui și soia				
<i>Dosare recepționate</i>	<i>Valoarea investiției (lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Dosare achitate</i>	<i>Suma achitată (mil. lei)</i>
383	352,3	102,1	119	20,5
SubMăsura 1.6.4 Prelucrare primară, ambalare, refrigerare, congelare și păstrare a cărnii, procesare, ambalare și păstrare a laptelui				
<i>Dosare recepționate</i>	<i>Valoarea investiției (lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Dosare achitate</i>	<i>Suma achitată (mil. lei)</i>
42	276,0	51,9	13	6,7
<i>Dosare recepționate</i>	<i>Valoarea investiției (lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Dosare achitate</i>	<i>Suma achitată (mil. lei)</i>
667	2045,6	370,0	230	90,2

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Pentru această submăsură, AIPA a recepționat 667 dosare în sumă a 370 mil. lei. De menționat că 11 dosare au fost respinse/retrase de către producătorii agricoli pentru nerespectarea criteriilor de eligibilitate stabilite în cadrul normativ. Ca rezultat, valoarea investițiilor efectuate în dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare este de peste 2045,6 mil. lei, iar suma achitată de AIPA, până la moment, a constituit 90,2 mil. lei. Suma subvenției restantă constituie 278 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022.

Totodată, în rezultatul investițiilor efectuate de producătorii agricoli, au fost achiziționate utilaje, după cum urmează:

Tabelul 9: Tip investiție	Nr. solicitări
Frigidere create și modernizate	123
Case de ambalare create și modernizate	38
Procesarea fructelor	36
Procesare struguri	61
Procesare legume	7
Uscarea fructelor	14
Congelare fructe	1
Procesarea cerealelor	231
Uscarea cerealelor	35
Procesarea primară/finită a laptelui	10
Procesarea primară/finită a cărnii	17
Procesarea primară/finită a mierii	7
Total utilaje	580

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Submăsura 1.7. Stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și organizații de creditare nebancaară:

Creșterea productivității și competitivității agriculturii prin asigurarea accesului producătorilor agricoli la resurse financiare este obiectivul acestei submăsuri. Sprijinul este acordat producătorilor agricoli care au obținut credite de la băncile comerciale și organizații de creditare nebancaară înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova.

Subvenții majorate au obținut și producătorii agricoli ce au *accesat credite prin intermediul proiectelor investiționale și programelor de asistență externă în sectorul agricol și mediul rural*, gestionate de unitățile de implementare.

În perioada prenotată, subvenții pentru stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și instituțiile financiare nebancaare, au fost depuse 2775 dosare de solicitări a subvenției în sumă de 157,2 mil. lei iar până la finele anului s-a reușit autorizarea a 38,7 mil. lei. Suma subvenției restantă constituie 117,3 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022

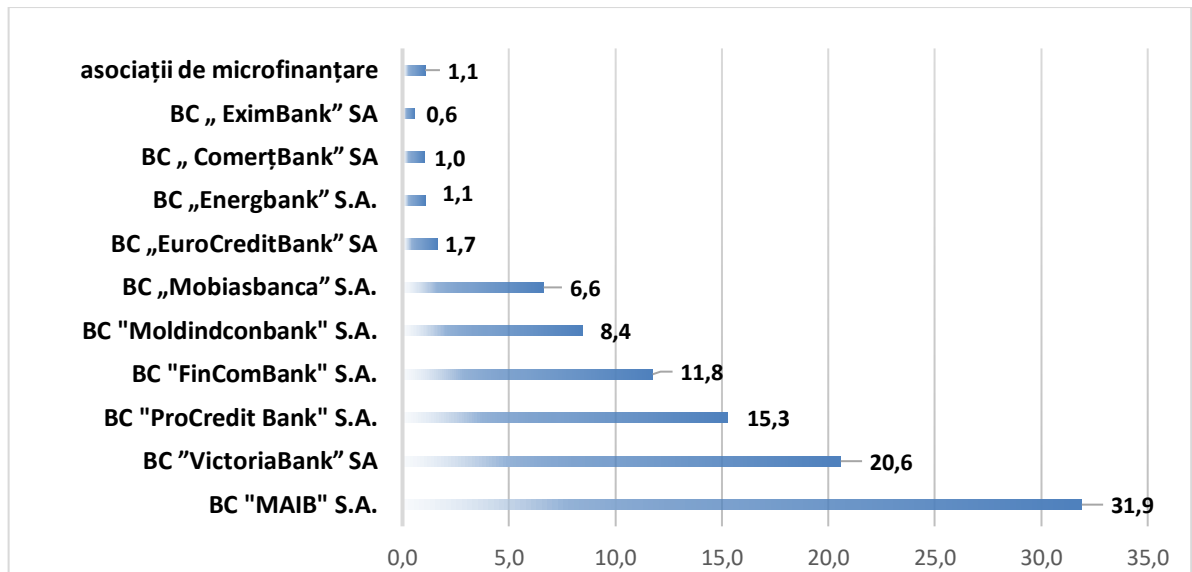

Fig. 8 Ponderea creditelor accesate de solicitanții de subvenții

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Creditele accesate au fost utilizate pentru:

- semințe, material săditor și sistem de suport;
- combustibil și lubrifianți;
- îngrășăminte (minerale și organice), inclusiv mijloace de protecție a plantelor și animalelor;
- furaje;
- module de seră, peliculă și alte materiale pentru construcția/reconstrucția de sere, solarii și tuneluri;
- tehnică și utilaj agricol, echipament ce formează sisteme de irigare, echipament antigrindină și antiploaie;
- utilaj tehnologic, materiale de construcție pentru infrastructura fizică, precum și pentru utilizarea și renovarea exploatației agricole;
- animale de prăsilă;
- construcția și dotarea tehnologică a pensiunilor agroturistice;
- echipamente tehnologice și utilaje pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și prelucrarea primară în localitățile rurale.

În anul 2021, producătorii agricoli au achitat ratele pentru creditele acesta în sumă de peste 4800 mil. lei. Cele mai multe credite, au fost accesate de către solicitanți de subvenții de la băncile comerciale (98,9%), iar 1,1 % de la organizațiile de creditare nebancaară.

Submăsura 1.7A. Stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură:

Mijloacele financiare prevăzute pentru prezenta măsură se utilizează la subvenționarea primelor de asigurare a producătorilor agricoli, în baza contractelor de asigurare a riscurilor de producție în agricultură și în baza Listei riscurilor pentru a căror asigurare se subvenționează și Listei culturilor agricole și a speciilor de animale și păsări pentru a căror asigurare se subvenționează din fondul national de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

Cuantumul maxim al subvenției se stabilește ținând cont de primele de asigurare calculate conform tarifelor de asigurare prevăzute în condițiile speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură. Începând cu anul 2021, din FNDAMR statul acoperă 70% din prima de asigurare care este achitată companiilor de asigurări pentru asigurările asumate.

În anul de raport, subvenții pentru stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură, companiile de asigurări au depus 463 cereri de acordare a sprijinului financiar, în creștere de 5,6 ori comparative cu numărul cererilor recepționate în anul 2020. Suma subvenției solicitată de către companiile de consultant este în creștere de cca 8 ori cifrând 47,4 mil. lei. Suma subvenției restantă constituie 6,1 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022.

Prin mecanismul de subvenționare au fost asigurate subvenționarea a 2730,8 ha grâu, 493ha orz/rapiță, 220 ha sfecla de zahăr, 7499,6 ha floarea soarelui, 276 ha soia, 3348 ha porumb și 2380,6 ha plantașii multianuale. Totodată a fost asigurată și animale după specii: 14998 bovine, 552 suine, 32167 ovine, 11287 caprine, 97173 păsări, 1228 iepuri și 533 familii de albine.

Valoarea riscurilor asigurate constituie 67,7 mil. lei iar valoarea subvențiilor solicitate de către companiile de asigurări a constituit 47,4 mil. lei.

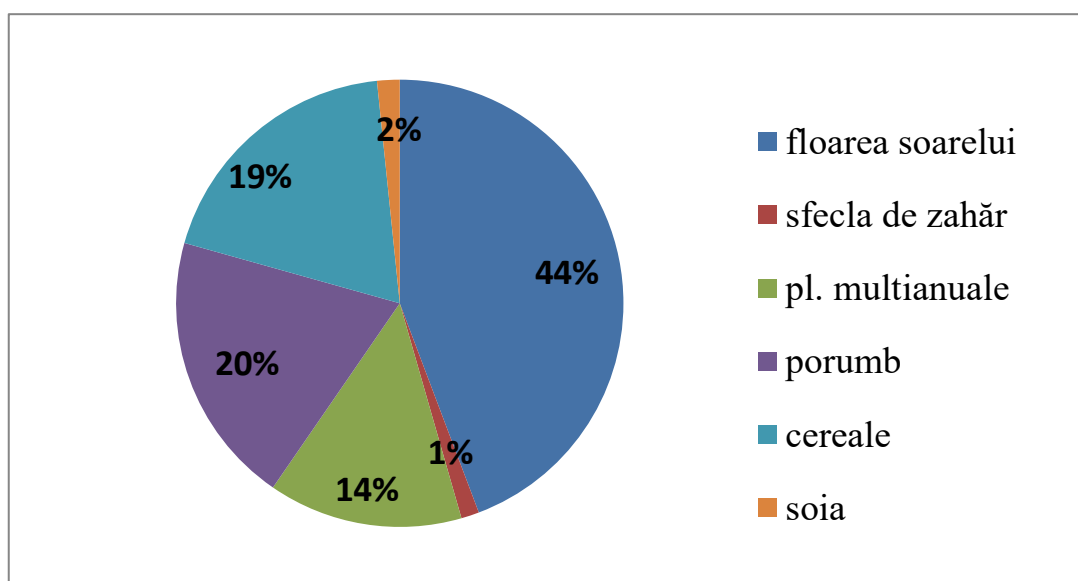

Fig.9 Ponderea suprafețelor culturilor agricole asigurate în anul 2021,%
Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Submăsura 1.8. Stimularea constituirii și funcționării grupurilor de producători agricoli:

Consolidarea cooperării/asocierii între producătorii agricoli, creșterea veniturilor obținute din activitățile agricole, creșterea durabilă a performanței economice și a competitivității în agricultură, reducerea costurilor de producție și stabilizarea prețurilor la producător, sporirea exportului de produse agricole și agroalimentare constituie obiectivele acestei submăsuri.

Sprijinul financiar se acordă grupului de producători recunoscut în temeiul *Legii nr. 312/2013 privind grupurile de producători agricoli și asociațiile acestora* și se calculează reieșind din valoarea producției comercializate anual de către grupul de producători, conform actelor confirmative, după cum urmează:

- 1) 5% – în primul an de activitate;
- 2) 4% – în al doilea an de activitate;
- 3) 3% – în al treilea an de activitate;
- 4) 2% – în al patrulea an de activitate;
- 5) 1% – în al cincilea și în următorii ani de activitate a grupului de producători.

În aceste condiții, în anul 2021 au fost solicitate subvenții, în temeiul la 14 dosare depuse pentru grupuri de producători, în sumă de 4,1 mil. lei, fiind achitate subvenții în sumă de cca 1,8 mil. lei pentru 11 cereri. Suma subvenției restantă constituie 2,2 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022.

Submăsura 1.9. Stimularea activităților de promovare:

Prin acest suport financiar, se alocă mijloace pentru susținerea producătorilor agricoli, a grupurilor de producători, inclusiv prin intermediul asociațiilor profesionale din domeniul agricol, pentru participarea și organizarea de expoziții, târguri, concursuri, cu profil agroalimentar, inclusiv în rețelele de comercializare pe piața externă, în scopul sporirii competitivității și promovării produselor agricole și agroalimentare autohtone pentru:

1) compensarea a 50% din cheltuielile de participare și organizare la expozițiile, târgurile, concursurile cu profil agroalimentar, inclusiv în rețelele de comercializare pe piața externă, dar nu mai mult de 100 mii lei per beneficiar;

2) compensarea cheltuielile pentru înregistrarea produselor cu indicație geografică protejată, denumire de origine a produselor și specialitate tradițională garantată cu 30,0 mii lei per beneficiar;

3) compensarea cheltuielilor de certificare la standardele HACCP, GlobalGap, GMP, ISO cu 30,0 mii lei per beneficiar.

În acest sens, în perioada de raport, AIPA a recepționat 7 dosare de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 0,04 mil. lei pentru:

- 1) compensarea parțială a unei asociații de profil la expoziție internațională;
- 2) certificarea a 3 producători agricoli cu standardele ISO;
- 3) certificarea a 3 producători agricoli cu GlobalGap.

Din cele 7 dosare recepționate, AIPA a reușit să transfere pe contul a 2 beneficiari subvenții în sumă de 27 mii lei. Suma subvenției restantă constituie 281 mii lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022.

Submăsura 2.1. Stimularea investițiilor pentru consolidarea terenurilor agricole:

Procesul de consolidare a terenurilor agricole este reglementat de mai multe acte normative dintre care două fiind Codul Funciar și Regulamentul cu privire la consolidarea terenurilor agricole aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1075/2007.

Conform prevederilor art. 70¹ – 70⁵ al *Codului Funciar* definește consolidarea terenurilor agricole, prevede modalitățile de consolidare, stabilind că aceste activități se efectuează din inițiativa proprietarilor de terenuri, principiile și etapele consolidării, precum și rolul administrației publice locale în acest proces.

În perioada de raport, AIPA nu a recepționat cereri de acordare a sprijinului financiar pentru astfel de stimulant financiar.

Submăsura 2.2. Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului de irigare:

Obiectivul general al acestei submăsuri, constă în majorarea suprafețelor terenurilor agricole irigate și sporirea productivității acestora.

În perioada de raport, AIPA a recepționat 353 cereri de acordare a sprijinului financiar, iar suma subvenției solicitate de producătorii agricoli a constituit 75,4 mil. lei. Către finele anului 2021, s-a reușit achitarea a 167 cereri în sumă de 24,2 mil. lei. Suma subvenției restantă constituie 51,2 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022.

Tabelul 10: Sisteme de irigare supuse subvenționării

Sisteme de irigare	Unități	Suprafața irigată (ha)
Prin picurare/microaspersiune	256	2911,3
Prin aspersiune/sisteme mobile de irigare	58	3519,9

Stație de fertigare/geomembrană	10	310,1
Rețele de aducție/distribuție	21	5519,1
Stație de pompare a apei	8	152,4
Total	353	12 412,8

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Submăsura 2.3 *Stimularea producătorilor agricoli pentru compensarea cheltuielilor la irigare:*

Obiectivul general al acestei submăsuri constă în majorarea suprafețelor terenurilor agricole irigate și sporirea productivității acestora. În acest sens, în anul 2017, în premieră a fost prevăzut ca subvenția solicitată să fie acordată solicitanților care vor demonstra, prin forma de raportare 29-agr, că au obținut sporirea randamentului producerii pe terenurile irigate, cu excepția plantațiilor multianuale tinere și culturilor agricole destinate producerii de semințe.

Astfel, în anul 2021, au fost depuse 21 de solicitări de subvenții în sumă a cca 2,5 mil. lei pentru 1005,3 ha. *Numărul dosarelor depuse, în perioada de raport, a înregistrat o descreștere cu 5 dosare, iar valoarea subvenției solicitate în raport cu dosarele depuse, a sporit cu 20%.*

Așa cum perioada de depunere a cererilor pentru compensarea cheltuielilor energetice utilizate în procesul de irigare a terenurilor agricole a fost extinsă pînă la data de 15 noiembrie al anului de subvenționare, în anul 2021, odată cu epuizarea surselor financiare din FNDAMR, nu a fost posibil autorizarea cererilor pentru această submăsură. Angajamentele față de acești solicitanți de subvenții vor fi onorate în anul 2022 în mod prioritar.

Tabelul 11: Utilizarea energiei electrice pentru compensarea cheltuielilor la irigare	Moduri de pompare a apei	Suprafață irigată (ha)
Utilizarea energiei electrice la pomparea apei din sistemele de irigare centralizate	5	485,8
Utilizarea energiei electrice la repomparea apei	3	358,0
Utilizarea energiei electrice la irigație prin sistemele de irigare, altele decât pompare/repompare	13	161,5
Total:	21	1005,3 ha

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Submăsura 2.4. *Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului no-till*

și mini-till.

Creșterea productivității și competitivității sectorului agricol prin facilitarea accesului producătorilor la tehnică și utilaje agricole performante este obiectivul general al acestor submăsuri.

Pentru echipamentul no-till și mini-till, mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație în proporție de 30% din cost per unitate, dar nu mai mult de 500 mii lei per beneficiar.

În anul 2021, AIPA a recepționat 261 dosare de solicitare a sprijinului financiar pentru tehnica și utilajul agricol no-till și mini-till procurat. Suma subvenției solicitate de producătorii agricoli a constituit 38,8 mil. lei și vor fi direcționate pentru lucrarea a **55 232,4 ha teren agricol**. Către finele anului s-a reușit achitarea a 133 cerrerii în sumă de 19,2 mil. lei iar suma subvenției restante constituie 19,6 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022.

Suplimentar, menționăm că a fost înregistrată o creștere de 17,6% a numărului dosarelor depuse.

Tabelul 12: Tehnica și utilajul agricol no-till și mini-till supusă subvenționării în anul 2021

Echipeamente agricole	Unități	Total terenuri (ha)
Tehnică tractată	103	25 798,9
Tehnică purtată	185	28 691,5
Remorci	2	742,0
Total:	290	55 232,4

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

Submăsura 2.5. Susținerea promovării și dezvoltării agriculturii ecologice:

Sprijinul financiar este acordat pentru producătorii care sunt înregistrați în sistemul de agricultură ecologică ca plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiarii care încheie angajamente voluntare și se angajează să rămână în acest sistem de agricultură pe o durată de 5 ani. Totodată, beneficiarii subvenției sunt obligați să restituie sumele încasate doar în cazul în care nu se mențin în sistemul de agricultură ecologică timp de 5 ani. De asemenea, nu vor putea beneficia de ajutor din partea statului, producătorii agricoli, care repetă perioada de conversie pentru una și aceeași suprafață de teren.

Tabelul 13: Suprafața încadrată în agricultura ecologică, ha

I an de conversiune		II an de conversiune		III an de conversiune	
<i>Suprafața totală, ha</i>	<i>Eco, ha</i>	<i>Suprafața totală, ha</i>	<i>Eco, ha</i>	<i>Suprafața totală, ha</i>	<i>Eco, ha</i>
81,4	56,2	443,6	437,9	195,4	177,7

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

În anul de raport, 59 producători agricoli au depus cereri de acordare a sprijinului financiar în sumă de 7,5 mil. lei pentru 720,4 ha de teren agricol încadrat în agricultura ecologică.

La submăsura respectivă menționăm că interesul producătorilor agricoli este în descreștere și de la an la an scade suprafața terenului agricol inclus în circuitul ecologic.

De menționat că, din totalul solicitanților de subvenții pentru terenurile încadrate în agricultura ecologică, cea mai mare pondere o ocupă plantațiile pomicole, fiind urmată de plantațiile medicinale, culturile de câmp și ulterior terenurile cultivate cu legume.

Pentru menținerea practicilor de agricultură ecologică, producătorul agricol poate solicita subvenții în cuantum de 20% din producția comercializată dar nu mai mult de 200 mii lei. În acest sens, 32 producători agricoli, în anul 2021, au solicitat subvenție pentru comercializarea a 4635 tone de produse agricole certificate.

Măsura 4. Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale

Crearea condițiilor optime în vederea sporirii cantității și calității producției agricole, sporirea accesului spre infrastructură, resurse naturale și tehnice, precum și îmbunătățirea condițiilor sanitare conexe producerii agricole și contribuția pentru producerea producției cu valoare adăugată sporită pe întregul lanț valoric sunt obiectivele acestei măsuri. Astfel statul, prin prisma FNDAMR alocă mijloace financiare pentru:

- a) construcția și reabilitarea drumurilor și podurilor de acces la exploatațiile agricole;
- b) construcția și reabilitarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă și sisteme de canalizare pentru exploatațiile agricole;
- c) liniile și echipamentul de alimentare cu energie electrică;

d) construcția și reabilitarea bazinelor de acumulare a apei pentru irigare, precum și construcțiile hidrotehnice aferente acestora (diguri, sisteme de scurgere);

e) investițiile efectuate în construcția sistemelor de producere a energiei regenerabile;

f) construcția/reconstrucția și renovarea pensiunilor agroturistice rurale;

g) crearea sau extinderea unităților meșteșugărești – ateliere de lucrare a lemnului, de confecționat obiecte artizanale, de confecționat ceramică, de croitorie, broderie, tricotaje, împletituri, de fierărie, de prelucrare a pieilor, papurei și răchitei etc.

În anul de raport 165 entități economice au solicitat sprijin financiar în sumă de 48,5 mil. lei pentru:

1) construcția și reabilitarea drumurilor și podurilor de acces la exploatațile agricole – 36 solicitări;

2) construcția și reabilitarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă și sisteme de canalizare pentru exploatațile agricole – 37 solicitări;

3) liniile și echipamentul de alimentare cu energie electrică – 44 solicitări;

4) construcția și reabilitarea bazinelor de acumulare a apei pentru irigare, precum și construcțiile hidrotehnice aferente acestora (diguri, sisteme de scurgere) – 17 solicitări;

5) investițiile efectuate în construcția sistemelor de producere a energiei regenerabile – 26 solicitări;

6) construcția/reconstrucția și renovarea pensiunilor agroturistice rurale – 4 solicitări;

7) crearea sau extinderea unităților meșteșugărești – 1 solicitare.

Pentru această măsură de sprijin, din FNDAMR pentru anul 2021, au fost autorizate spre plată 15,6 mil. lei sau 51 dosare, Suma subvenției restante constituie 32,8 mil. lei și urmează a fi alocată din resursele FNDAMR pentru anul 2022.

Măsura 5. Servicii de consultanță și formare:

Mijloacele financiare pentru furnizarea serviciilor de consultanță se alocă producătorilor agricoli prin intermediul companiilor de consultanță și al asociațiilor de profil pentru:

1) instruirii specializate pentru producătorii agricoli care activează în sectorul agroindustrial;

2) elaborarea planului de afaceri, inclusiv asistență consultativă la depunerea cererii de solicitare a sprijinului financiar la oficiile teritoriale ale Agenției, în vederea depunerii tuturor documentelor pentru solicitarea subvenției;

3) acordarea suportului la elaborarea pachetului de documente în scopul atragerii surselor financiare adiționale din proiectele externe ce activează în domeniul agricol.

Solicitanți de subvenționare a serviciilor de consultanță și formare sunt companiile de consultanță și formare, precum și asociațiile de profil care consultă și apără interesele producătorilor agricoli selectați prin concurs de MADRM.

În anul 2021, au fost depuse 14 dosare de solicitare a sprijinului financiar, în sumă de 0,93 mil. lei pentru serviciile prestate de către prestatorii de servicii selectați de MAIA. Către finele anului nu s-a reușit achitarea la nici un dosar deoarece prestatorii de servicii au depus cererea de acordare a plăților în ultima decadă a procesului de recepționare a cererilor. La moment aceste dosare sunt în proces de examinare.

În tabelul de mai jos sunt descifrate serviciile prestate.

Tabelul 14: Servicii prestate de companiile de consultanță	Cantitatea
Elaborarea pachetului de documente în scopul atragerii surselor financiare adiționale din proiectele externe	350
Instruiri specializate pentru producătorii agricoli	189
Elaborarea planului de afaceri, inclusiv asistență consultativă	10
TOTAL	549

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

1.2. Subvenționarea în avans a proiectelor start-up

În contextul implementării Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up anual, 5% sau 55 mil. lei din valoarea FNDAMR, sunt direcționate pentru susținerea *tinerilor, femeilor fermier și migranților reveniți de peste hotarele țării ce se lansează pentru prima dată în activități economice.*

Astfel, în anul de raport, a fost lansat cel de-al VII-lea apel de depunere a cererilor pentru acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up. În rezultat, conform datelor obținute de la procesarea cererilor, **45 producători agricoli debutanți** au manifestat interes pentru inițierea în afaceri, cu planificarea investițiilor

în sectorul agricol de peste **40 mil. lei** ce vor genera crearea a peste **80 locuri noi de muncă**.

Aportul statului pentru dezvoltarea a 45 de proiecte start-up urmează a fi de peste **26,0 mil. lei**, surse disponibile în FNDAMR

Și în acest apel femeile fermieri au depus mai multe dosare, astfel că ponderea acestora din totalul dosarelor depuse constituie **53,3% (24 dosare)** și **46,7% (21 dosare)** din afaceri urmează a fi administrate de **tineri fermieri**.

Urmare a examinării cererilor recepționate, s-a constatat că **48,9%** dintre acestea (**22 dosare**) sunt depuse în cadrul *submăsurii nr. 2 Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomicole*, producătorii agricoli planificând efectuarea investițiilor pentru înființarea plantațiilor multianuale, pe o suprafață de peste 128 ha și achiziționarea tehnicii și utilajului agricol necesar pentru lucrarea acestora. În acest apel, preponderent, urmează a fi înființate 32,7 ha de plantații pomicole (prun, cireș, vișin, piersic, măr), plantații nucifere – 79,2 ha (alun și nuc), plantații viticole – 6,8 ha, culturi aromatice – 5,9 ha (levănțică) și arbuști fructiferi (mur, zmeur și coacăză) – 3,8 ha.

Ponderea cererilor de solicitare a subvențiilor în avans se expune în tabelul de mai jos:

Tabel

Submăsuri de sprijin	Domeniul supus subvenționării	Numărul dosarelor depuse	Suma subvenției solicitate, mii lei	Ponderea dosarelor, %
Submăsura 1	Stimularea investițiilor pentru producerea legumelor și a fructelor pe teren protejat (sere, solarii, tuneluri)	2	1 186,3	4,44
Submăsura 2	Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale, inclusive a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomicole	22	12 899,5	48,89
Submăsura 3	Stimularea investițiilor pentru utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice	8	4 925,3	17,78
Submăsura 4	Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului genetic al acestora	2	1 284,8	4,44
Submăsura 5	Stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare	3	2 179,1	6,67

	și procesare			
Submăsura combinată	Proiect investițional care cuprinde două sau mai multe submăsuri compatibile	8	4 198,8	17,78
TOTAL		45	26 673,7	100

Investițiile în revitalizarea sectorului zootehnic prin *utilarea, renovarea tehnologică a fermelor zootehnice și achiziționarea de animale de prăsilă* la fel dețin o cotă majoră, astfel, înregistrând **22,2%** din dosarele depuse. Astfel cu suportul statului, prin implementarea mecanismului de plată „subvenții în avans” vor fi dezvoltate **10** afaceri noi în domeniul zootehnic (7 proiecte vizează sectorul apicol (vor fi procurate *2097 stupi cu familii de albine și utilaj specializat de producere a mierii*), achiziționarea a 30 junci, 150 mioare și un producător agricoli intenționează să-și lanseze afacerea în domeniul *creșterii suinelor*).

În cadrul prezentului apel, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură a recepționat 8 dosare (17,8%) prin care se solicită subvenții în avans pentru proiecte investiționale care cuprind două sau mai multe submăsuri de sprijin compatibile, dintre ele 7 proiecte investiționale urmează a fi realizate în domeniul apicol (achiziționarea familiilor de albine precum și utilajul necesare pentru extragerea și procesarea mierii de albine) iar un proiect orientat în creșterea bovinelor și prelucrarea laptelui.

Pentru *stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare* au fost recepționate 3 dosare cu planificarea investițiilor în dotarea și utilarea unei patiserii, fabrici de vin și frigider.

O pondere mai redusă o dețin cererile de solicitare a sprijinului financiar, înregistrate pentru *stimularea investițiilor pentru producerea legumelor și a fructelor pe teren protejat (sere, solarii, tuneluri)*, astfel **4,4%** (2 dosare) vizează investiții în construcția serelor pe o suprafață de cca 1,92 ha.

Urmare a examinării dosarelor recepționate, Comisia de evaluare și selectare a **acceptat spre finanțare 40 proiecte** investiționale ce urmează a fi implementate de producătorii agricoli debutanți iar suma subvenției ce urmează a fi alocată constituie **22,8 mil. lei**.

Din totalul dosarelor selectate spre finanțare, 20 producători agricoli vor înființa plantații multianuale, 10 entități vor dezvolta proiecte în domeniul zootehniei, un producător va crește fructe și legume pe teren protejat 2 producători vor crea întreprinderi în domeniul procesării producției agricole și 7 producători agricoli debutanți vor implementa proiecte combinate.

De la lansarea modalității de subvenționare în avans pentru dezvoltarea proiectelor stat-up s-a reușit:

- derularea a 7 apeluri de recepționare a cererilor;

- recepționarea a 207 dosare de solicitare a subvenției în avans în sumă de cca 120 mil. lei;
- selectarea spre plată a 162 dosare în sumă de 89,1 mil. lei;
- achitarea I tranșă pentru 93 dosare în sumă de 46,0 mil. lei;
- finalizarea procesului de implementare a 51 proiecte investiționale;
- crearea a peste 300 locuri noi de muncă;
- peste 55% din afaceri sunt administrate de femei – fermier.

În procesul de implementare a proiectelor start-up, beneficiarii s-au confruntat cu mai multe impedimente care duc la demararea cu întârziere a proiectelor investiționale și anume:

- calitatea joasă a planurilor de afaceri elaborate precum și prezentarea datelor defectuoase ce au stat la baza elaborării planului de afaceri;
- majorarea prețurilor de achiziție pentru bunurile și serviciile necesare pentru implementarea proiectelor;
- reformarea autorităților publice centrale;
- lipsa subdiviziunii din cadrul AIPA responsabilă de examinarea cererilor de alocare a subvențiilor în avans;
- personal insuficient și nestimulator, etc.

1.3 Subvenționarea în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural

În contextul implementării Hotărârii Guvernului nr.476/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, anual, din valoarea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, pentru fiecare măsură în parte au fost direcționate pînă la 5% sau 55 mil. lei pentru acordarea subvențiilor în avans. Astfel, **în premieră**, din anul 2020, din sursele FNDAMR au fost alocate subvenții în avans pentru **îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural**. Sursele financiare sunt direcționate spre implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii localităților dar și diversificarea activităților non-agricole iar subiecți ai subvențiilor în avans sunt atât autoritățile publice locale cât și entități economice cu profil non-agricol.

În anul curent, în cadrul celui de-al III apel, unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi au depus mai multe dosare, astfel ponderea acestora din totalul dosarelor recepționate constituie **96,4% (270 dosare)** dintre care 95 selectate spre plată) și doar **3,6% (10 dosare)** dintre care 2 selectate spre plată) din proiectele investiționale urmează a fi implementate de entități economice din mediul rural care

crează sau dezvoltă activități non-agricole.

Până la moment au fost lansate *trei apeluri* de recepționare a cererilor de acordare a subvenției în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural, în cadrul căruia au fost:

- selectate spre finanțare - 178 dosare în sumă de cca 190 mil. lei;
- achitate I tranșă - 121 dosare în sumă de 53,1 mil. lei;
- achitate II tranșă – 74 dosare în sumă de 25,4 mil. lei;
- proiecte implementate – 61.

Cumulativ, urmare a implementării proiectelor în Republica Moldova vor fi:

- ✓ construcția/reabilitarea/modernizarea drumurilor pe o lungime de 26,3 km;
- ✓ construcția sistemului de apeduct pe o lungime de 63,9 km;
- ✓ extinderea sistemului de canalizare cu o lungime de 13,4 km;
- ✓ iluminat stradal pe o lungime de 65,1 km;
- ✓ construcția/reconstrucția clădirilor publice (8 grădinițe; 12 case de cultură, alte edificii – 13);
- ✓ achiziționarea de vehicule pentru întreținerea spațiilor verzi sau de dezapezire – 58 proiecte;
- ✓ crearea a 27 locuri noi de muncă;
- ✓ beneficiari finali care vor beneficia de proiectele implementate - 263519 persoane.

În procesul de implementare a proiectelor APL s-au confruntat cu mai multe impedimente care duc la demararea cu întârziere a proiectelor investiționale și anume:

- tergiversarea procedurii de achiziție prin care are loc achiziționarea bunurilor și serviciilor;
- majorarea prețurilor de achiziție pentru bunurile și serviciile necesare pentru implementarea proiectelor;
- înregistrarea anevoioasă a contractelor de achiziție la Trezoreria de Stat;
- deschiderea contului unic trezorerial către finele anului 2021;
- reformarea autorităților publice centrale;
- personal insuficient și nestimulatori, etc.

1.4 Acordarea ajutorului umanitar pentru producătorii agricoli afectați de calamitățile naturale din anul 2020 (motorină)

Întru executarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 27/2021 pentru aprobarea Regulamentului privind stabilirea cuantumului de motorină din ajutorul umanitar extern acordat de către România, destinat suportului agricultorilor afectați de seceta din 2020, în perioada 16 martie - 06 aprilie, AIPA a recepționat 3502 cereri

cu privire la solicitarea ajutorului umanitar de la 3430 producători agricoli unici. Din totalul dosarelor depuse 22- au fost respinse deoarece nu au întrunit criteriile de eligibilitate stabilite în cadrul normativ.

Cele mai multe solicitări de ajutor umanitar au fost depuse de către producătorii agricoli din raioanele: Cahul – 232 cereri, Comrat – 177 cereri, Căușeni – 176 cereri, Orhei – 164 cereri, Ștefan-Vodă - 152 cereri.

Conform datelor procesate:

- suprafața de teren eligibilă constituie 427.8 mii ha;
- după aplicarea coeficientului de categorisire a producătorilor agricoli, suprafața eligibilă constituie 325.3 mii ha;
- quantumul mediu cantitativ per hectar de motorină ar constitui cca 18,4 kg
- motorina a fost distribuită de Agenția Rezerve Materiale în baza de factură, cantitativ în kg deoarece volumul de motorină parvenit este de 6000 tone.

1.5 Acordarea plăților directe per cap de animal

În premieră, în anul 2021, crescătorii de animale din Republica Moldova au putut beneficia de plăți directe ce au fost reglementate prin Hotărârea Guvernului nr. 836/2020. Astfel, în temeiul Ordinului Ministrului agriculturii nr. 27 din 15 februarie 2021, în perioada 1 aprilie – 4 iunie 2021, AIPA a demarat procesul de recepționare a cererilor de acordare a plăților directe per cap de animal.

Plata directă per cap de animal se acordă o singură dată pe an, pentru deținătorii de animale cu specia bovine, ovine, caprine.

Sunt pasibile pentru plata directă animalele înregistrate și exploatate în fermele zootehnice amplasate în extravilan – femelele cu vârsta de cel puțin 12 luni, întreținute într-un efectiv de minimum:

- 10 capete vaci și juninci,
- 50 de capete de oi și mioare specializate pentru producția de lapte,
- 30 de capete de oi și mioare specializate pentru producția de carne,
- 30 de capete de capre și căprițe.

În acest sens, conform *datelor procesate*, AIPA a recepționat 416 cereri de acordare a plăților directe per cap de animal dintre care 197 – pentru deținătorii de bovine, 128 – ovine și 91 - deținătorii de caprine. De plăți directe per cap de animal urmează să beneficieze 322 deținătorii de animale unici care activează în condițiile cadrului normativ în vigoare iar exploatațiile acestora sunt amplasate în extravilan.

Analizând solicitările de subvenții la nivel teritorial putem constata cele mai multe cereri de solicitare a plăților directe au fost depuse de producătorii agricoli din raioanele Hîncești (45 cereri), Orhei (27 cereri), Glodeni (24 cereri), Taraclia (23 cereri) Soroca și Cahul (a câte 21 cereri per raion), etc.

În anul 2021 au fost alocate ca plăți directe per cap de animal de cca 106 mil. lei ce au contribuit la stimularea creșterii și întreținerii, a:

- 13 623 *bovine* (dintre care 3 550 - junci peste 12 luni, 9 046 vaci din rase specializate pentru producția de lapte și mixte și 1 027 vaci din rase specializate pentru producția de carne) fiind achitate ca plăți directe 90,2 mil. lei pentru 171 beneficiari;

- 27 590 *ovine* (dintre care 3 640 - mioare peste 12 luni, 20 894 oi din rase specializate pentru producția de lapte și mixte și 3 060 oi din rase specializate pentru producția de carne) fiind achitate ca plăți directe 12 mil. lei pentru 119 beneficiari;

- 10 571 *caprine* (dintre care 1 317 - căprițe peste 12 luni și 9 254 capre) fiind achitate ca plăți directe 4,2 mil. lei pentru 77 beneficiari.

II. CAUZELE RESPINGERII DOSARELOR DE SOLICITARE A SPRIJINULUI FINANCIAR

În temeiul Hotărîrii Guvernului nr. 455/2017 AIPA poate să respingă cererea de acordare a sprijinului financiar dacă producătorul agricol nu:

- întrunește criteriile de eligibilitatea;
- realizată investiția în perioada stabilită de cadrul normativ;
- poate demonstra documentul realizare investiției;
- deține dreptul de proprietate asupra obiectului supus subvenționării, etc.

În perioada de raport, au fost respinse 146 cereri în sumă de 18,1 mil. lei.

Motivele respingerii cererilor de acordare a sprijinului financiar pentru solicitarea subvențiilor post-investiționale sunt:

- producătorii agricoli au defrișat neregulamentar, cu abateri de la legislația în vigoare pentru plantațiile pomicole/viticole;
- necorespunderea criteriilor de eligibilitate prevăzute de fiecare măsură/submăsură a Regulamentului de subvenționare;
- prezentarea datelor cu caracter denaturat (la momentul efectuării investiției producătorului agricol nu este înregistrat ca entitate juridică);
- nu au atins punctajul necesar în procesul de evaluare de către Comitetul de evaluare și autorizare;
- nu au declarat porțiunile de grant.

Motivele respingerii a celor 5 cererilor de acordare a sprijinului financiar pentru solicitarea subvențiilor în avans sunt:

- imposibilitatea solicitantului de subvenții în avans de a face dovada capacității de cofinanțare a proiectului;
- investiția deja efectuată;
- termenul de la deschiderea entității a depășit un an, nefiind ca întreprindere nou înregistrată în sensul Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii;
- imposibilitatea producătorului agricol de a prezenta acte confirmative pentru realizarea investiției.

Motivele respingerii celor 28 cererilor de acordare a plăților directe per cap de animal sunt:

- lipsa dreptului de posesie a bunului unde sunt crescute animalele;
- zerma zootehnică se află în intravilanul localității;
- solicitantul activează ca persoană fizică fără dreptul de a desfășura activitate de întreprinzător;
- neînregistrarea animalelor în RSA.

Refuzul Agenției de a acorda subvenții poate fi contestat în instanța de judecată conform procedurii stabilite în Codul administrative al Republicii Moldova nr. 116/2018.

III. DISTRIBUIREA FNDAMR PENTRU ANUL 2022

Pentru anul **2022 FNDAMR** va constitui **1500 mil. lei** ce sunt alocate după mai multe direcții de acțiune și anume:

- ✓ contribuția statului la Fondul Național al Viei și Vinului – 19,7 mil. lei sau 1,3%
- ✓ subvenții post-investiționale – 944,3 mil. lei sau 63%;
- ✓ asigurarea riscurilor în agricultură – 11 mil. lei sau 0,7%;
- ✓ subvenții în avans pentru dezvoltarea proiectelor start-up- 75 mil. lei sau 5%;
- ✓ subvenții în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural – 225 mil. lei sau până la 5% per măsură de sprijin;
- ✓ abordarea LEADER – până la 5% sau 75,0 mil. lei;
- ✓ plăți directe per cap de animal – 150,0 mil. lei sau 10% din valoarea FNDAMR.

Mijloacelor financiare alocate prin prisma subvențiilor post-investiționale alocate din FNDAMR pentru anul 2022 urmează a fi repartizate per măsură/submăsură de sprijin inclusiv conform categoriilor de producători agricoli micro, mici, mijlocii și mari.

IV. CONCLUZII, PROPUNERI ȘI RECOMANDĂRI

Concluzii:

1. Solicitarea beneficiarilor de subvenții în raport cu FNDAMR este în creștere de la an la an. Dacă în anul 2019 au fost înregistrate 7442 de cereri, atunci în anul 2021, numărul acestora a înregistrat cifra de 8522 cereri, cu 14% mai mult decât în anul precedent. Această tendință a fost înregistrată și pe parcursul anilor 2019-2018.

2. Au fost achitate:

5356 cereri în sumă de 763,1 mil. lei pentru cererile recepționate în anul 2020, prin mecanismul subvenții post-investiționale, care s-au achitat în anul curent urmare a epuizării surselor fondului în anul precedent;

3467 cereri recepționate în anul 2021 prin mecanismul subvenții post-investiționale în sumă de 480,1 mil. lei;

selectarea spre implementare a **40** proiecte investiționale prin mecanismul subvenții în avans pentru dezvoltarea proiectelor start-up, în sumă de 23,0 mil. lei;

selectate spre implementare a **96** proiecte investiționale prin mecanismul subvenții în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă din mediul rural, în sumă de 120,4 mil. lei;

examineate 3052 cererile de acordate a ajutorului umanitar exprimat sub formă de motorină;

achitarea 367 cereri de acordare a plăților directe pentru crescătorii de animale în sumă de 106 mil. lei.

3. Practic la toate submăsurile pentru subvenționarea post-investițională, a fost înregistrată o creștere a numărului de dosare depuse în anul de subvenționare 2021 comparativ cu anul de subvenționare 2020.

4. Referitor la subvenționarea post investițională, în topul primelor trei poziții solicitate se plasează submăsurile: creditarea producătorilor agricoli (2775 cereri depuse), stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și a utilajului agricol (2414 cereri depuse), asigurarea riscurilor în agricultură (463 cereri depuse). Această tendință a fost înregistrat și pe parcursul ultimilor 3 ani de subvenționare.

5. Referitor la subvenționarea în avans, cele mai solicitate au fost: Submăsura 2 „Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomicele” (22 cereri de solicitare), Submăsura 3 „Stimularea investițiilor pentru utilarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice” (8 cereri de solicitare), Submăsura combinată „Proiect investițional care cuprinde două sau mai multe submăsuri compatibile” (8 cereri de solicitare).

6. Referitor la subvenționarea **în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural**: Cele mai multe cereri au fost depuse în cadrul Măsurilor nr. 1 și 2. Măsura nr.1 „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii economice publice rurale (97 cereri), „Renovarea și dezvoltarea localității rurale” (173 cereri) iar în cadrul măsurii nr. 3. „Diversificarea economiei rurale prin activități nonagricole” (10 cereri).

7. La fel, a înregistrat o creștere suma subvențiilor solicitate de producătorii agricoli în anul 2021 față de anul 2020, care s-a majorat cu 132,7 mil. lei. Din sursele financiare ale FNDAMR pentru anul 2021, subvenții post-investiționale constituie **1244,9 mil. lei** sau **81,1%** din valoarea FNDAMR.

8. Urmare a subvențiilor solicitate, a fost posibilă atragerea investițiilor în sectorul agroindustrial și a ramurile conexe acestui sector de **cca 4,5 miliarde lei**.

9. Investițiile efectuate de către solicitanții de subvenții au generat crearea a **1334 locuri noi de muncă**, dintre care 651 locuri de muncă sezoniere.

10. Creșterea numărului de solicitări a avut și un impact asupra necesității de majorare a valorii FNDAMR, de la 1100 mil. lei la începutul anului 2021, la 1535 mil. lei.

11. Dintre beneficiarii de subvenții: 78% din sursele FNDAMR sunt accesate de producătorii agricoli mici și mijlocii ce investesc în dezvoltarea agriculturii și mediului rural.

12. 87% din valoarea FNDAMR sunt absorbite de prioritatea I „Creșterea competitivității sectorului agroalimentar prin restructurare și modernizare” din Strategia națională de dezvoltare a agricolă și rurală.

13. FNDAMR a fost valorificat la nivelul de 94,2% în anul 2021, din motivul insuficienței de personal al AIPA dar și calitatea joasă a dosarelor recepționate.

14. Plățile către agricultori sunt autorizate cu întârziere pe motivul epuizării surselor financiare din FNDAMR, dar și ca urmare a insuficienței de personal care activează în Agenție, astfel provocând mari pierderi beneficiarilor.

15. Plata restanțelor față de producătorii agricoli din 2021 ar constitui cca 800 mil. lei surse ce urmează a fi achitate din valoarea FNDAMR pentru anul 2022.

16. Termenul de aplicare a Hotărîrii Guvernului nr. 455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural și a Hotărîrii Guvernului nr. 507/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, expiră la finele anului 2022.

Propuneri și recomandări:

1. Identificarea surselor financiare suplimentare pentru majorarea FNDAMR;

2. Elaborarea propunerilor pentru noul mecanism de subvenționare în baza obiectivelor trasate în Strategia națională pentru dezvoltarea agricolă și rurală pentru anii 2022-2027, precum și în temeiul Raportului privind procesul de raționalizare a cheltuielilor în sectorul agriculturii.

3. Urgentarea creării și punerii în aplicare a Sistemului informațional integrat agricol.

4. Alocarea surselor financiare pentru dezvoltarea în cadrul AIPA a serviciilor IT - sisteme informaționale dar și licențierea sistemelor de operare și programele utilizate de AIPA;

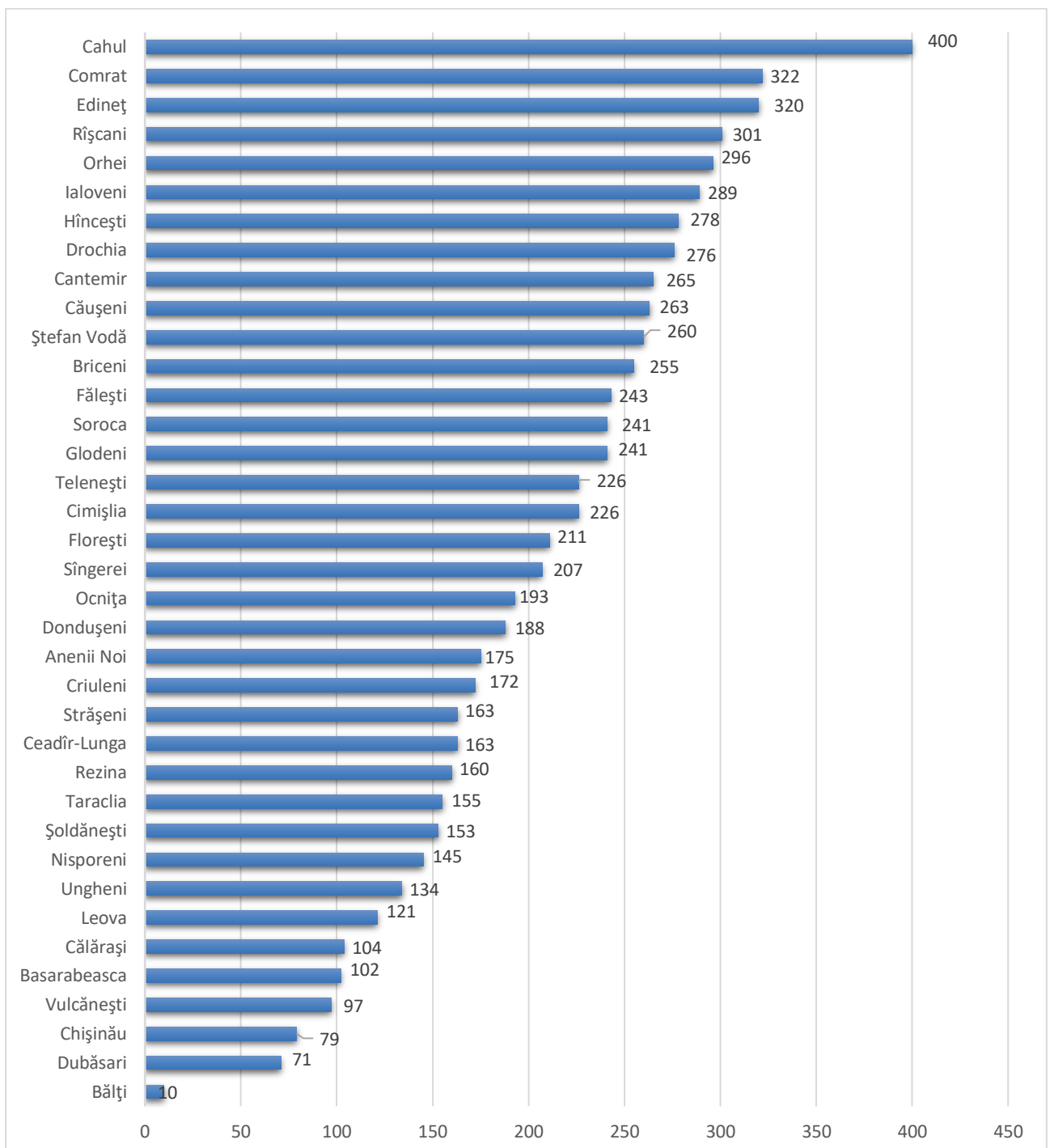
5. Digitalizarea prin conectarea sistemelor informaționale cu alte instituții abilitate, fiind direct orientate spre facilitarea procesului de depunere a cererilor de subvenționare;

6. Implementarea proiectului Twinning, care va contribui la acreditarea AIPA de către partenerii din UE, pentru a recunoaște agenția ca o Instituție de Plăți la nivelul UE, cu posibilitatea de gestionare a fondurilor UE;

7. Intensificarea relațiilor interinstituționale, atât la nivel național precum și pe plan extern.

Anexa nr. 1 la Raport

Numărul dosarelor recepționate de AIPA în profil territorial prin mecanismul de plată subvenții post-investiționale, în anul 2021

Suma subvenției solicitate de producătorii agricoli în profil teritorial prin mecanismul de plată subvenții post-investiționale, în anul 2021, mil. lei

